

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKÉ KATOLICKE NOVINY

VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — „ 60 „
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Ženy maliarky.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Krešťania! kupujte len u krešťanov!

O snížení pozemnej dane.

K Bohu volajú tie krivdy, čo liberáli, lepšie rečeno židovskí neznabohovia na našom ľude páchajú. Myslia si, že ľud neprejde trpezlivosť, že je ľud ešte vždy len „hlúpa massa,“ ktorú môžu zo pár peknými slovami zaviesť.

Alebo cítia asnáď, že ľud odvracia sa od nich, že ich veru nezvolí po druhý raz, ba odoženie od plnej mise a preto ho chcú úplne vykoristiť? Ináč sa to nedá vysvetliť, prečo hlasovali oni, „vyslanci,“ ktorých ľud na obranu svojích záujmov vyslal, proti návrhu ľudovej strany, ohľadom sníženia pozemnej dane.

O tom chcem teraz prehovoríť, ľud môj dobrý, aká veľká výhoda by to bola bývala pre teba, keď by boli prijali návrh ľudovej strany, ktorý skromný pisateľ týchto riadkov z poverenia ľudových vyslancov snemu predstrel.

Predovšetkým ale upozorňujem ťa na to, že dane všade, kde liberáli panujú, z väčšej čiastky ľudu padajú za krky. Čo ich je potom, či sa ľud vystre od neznesiteľnej ťarchy, alebo utečie pred ňou do Ameriky, odkúpi chalúpku a malý pozemok žid a je všetko v poriadku. Bankári zase, majitelia dielní a kdeaký podujimatelia sú od platenia dane zväčša osvobodení; dlhé a dlhé roky neplatia žiadnu daň, keď fabriky stavajú, lacnejšie im lífrujú výrobky, dávajú im bezúročné požičky z grošov na tebe v podobe dane dohnaných. Pytaš sa: ako je to možné?

A či by mlčal náš liberálny vyslanec na to? Nuž, veru mlčí, lebo on dostáva od nich dobrý plat, ako jich radca a direktor. Preto vynášajú liberálni otcovia vlasti pre tamtych výhodne zákony. Vyslanci v druhých krajinách, kde ľud už srútil liberálnu vládu, za prvú a najhlavnejšiu povinnosť si pokladajú, zmenšiť ťarchy ľudu. Tak je to v Nemecku, kde pozemnú daň úplne zrušili, ale naproti tomu prisnu daň vyrúbili na bursu (tržište), vzdor tomu, že bursianeri tak lamentovali, ani počas obleženia Jerusalema. V Švédsku a Norvédsku, ba ešte aj v malom Bulharsku mali ministri tolko rozumu a svedomia, že hodne snížili pozemnú daň. V susednom Rakúsku vlni, keď antisemiti vytiskli židov-liberálov najprv z viedenskej mestskej, potom aj z rakúskej ríšskej rady, o poltreťu miliona zmenšili pozemnú daň, bárs aj predtým už asi o dva milióny platili menej rakúski majitelia pozemkov, ako mali platiť, a tak sa zdá, že ešte na menšiu pozemnú daň môžu mať výhlady. Ale tiež odanili bursu (tržište)! Už aj posiaľ

o veľa menej platil roľník rakúsky, ako roľník uhorský. V Rakúsku sa platí od zlatky čistého výnosu 22·7 kr., kdežto u nás 25·5 kr. Ale nemajú ani obecných prirážiek, neznajú vyslancov, hlavných župánov, ktorý vicinálky stavajú, ktorí z dreva železné mosty robia, nemajú známosti o výlohách pri regulácii Ráby, nie o Tarnócovských striekačkách, čo my v podobe dane musíme platiť. Keď v Rakúsku tento návrh na pretras prišiel: všetky strany bez rozdielu podaly si ruky a *hlasovali aj proti vôli ministrovej za sníženie dane; všetci rečníci vyslovili sa zaň, vyjmúc jedného jediného, ktorý bol liberál!*

Stav hospodárstva je u nás ešte horši, ako v Rakúsku. Poľný hospodár je tým, že všetko v Judapešti sústrednia, veľmi ukrátený, lebo to hatí vývin miest na vidieku. Roľník na vidieku nútený je vždy lacnejšie predať úrodu, ako tí, čo sú v blízkosti hlavného mesta. Ale odhliadnúc od tohoto, vtedy, keď pozemnú daň vyrúbili, žito stálo v cene 10—12 zlatých, a tak ľahko bolo našim roľníkom vyplatiť si daň; od tých čias hodili liberáli hrbu nových daní ľudu za krky, ako cestovnú daň, veľké obecné prirážky, daň od vicináliek, daň od regulácií riek atď., veď sú oni svobodomyšní, jim svobodno všetko robiť, nehladiac na to, že žito na vidieku v cene 5—6 zlatých stojí. Pozemnú daň načím aspoň na polovicu snížiť, a prirážky sa smia len po istú výšku vyrubiť; keď je viacej treba, nech platí štát, lebo veď je to tá najväčšia nespravodlivosť, že niektorá obec 100%-ov platí čo prirážku, kdežto druhá ani krajciara, dľa toho, mala-li vyslanca, ktorý stava vicinálku alebo nie.

Keď pisateľ týchto riadkov prehovoril za sníženie pozemnej dane, zapríčinil veľký rúch a nepokoj v strane vládnej. Nik z pohanov neopovážil sa dačo proti návrhu povedať, a keď sme žiadali hlasovanie dľa mena, nie jedon z nich vytratil sa zo snemu. Preto sme žiadali hlasovanie dľa mena, aby ľud poznal svojích priateľov a nám na pomoci bol. Akože? Nuž a je ešte odpomoc, môže ľud dačo ešte spraviť? Pravdaže môže! Už v predošlých číslach našich noviniek môhol ľud čítať vyzvanie, žeby nedôveru odhlasoval svojemu vyslancovi, ak nebol prítomný pri hlasovaní, alebo ak hlasoval proti sníženiu pozemnej dane. A potom, nech upraví prosbopisy na snem vyslancov, nech snížia aj u nás pozemnú daň, ako v iných krajinách, a nech odania bezodkladne bursu. Tak treba dôvodiť, že v Rakúsku, ktoré v pomere stojí s nami v hospodárskych záležitostiach,

už snížili pozemnú daň, a že práve preto naše polné hospodárstvo v oči rakúskemu upáda. Tieto prosbopisy načím na sústrednú kanceláriu ľudovej strany zaslať, ktorá ich ľudovým vyslancom odovzdá, tito ich v sneme prečítajú a pri pojednávaní o nich prehovorí. Keď nás ľud počúvne, konečne mu pomôžeme. Od ľudových vyslancov to nezávisí, tí beztak konajú svoje povinnosti; ale sám ľud si musí pomáhať, kde môže, spojenými silami ľahšie a chytrejšie zvíťazíme. Poshovárajte, poraďte sa s vašimi duchovnými, veď aj oni sú synovia ľudu, s vami cítia, s vami trpia. Neni to tak ťažká vec na papier položiť oprávnenú požiadavku a napísať osvedčenie, v ktorom ľud nedôveru odhlasuje tomu vyslancom, čo neplní svoje povinnosti. Von do boja proti liberálom, ktorí ľud zavádzajú, nivočia! My sme za ľud, ľud je s nami! Boh nás neopustí! Snižme pozemnú daň! Nech čas berie liberálov-židov-pohanov!

Nech žije ľudová strana!

Štefan Rakovszky.

POLITICKÉ CHÝRY.

Návšteva nášho kráľa v Petrohrade. Fr. Jozef, cisár a kráľ náš 25. apríla nastúpil dlhú cestu do hlavného mesta Ruska, kde 27-ho ráno o 10-tej hodine prišiel. Návšteva potrvá tri dni a istotne poslúži k tomu, aby priateľský sväzok medzi našim kráľom a ruským cárom, ako aj medzi týmito dvoma dynastiami ešte viac bol utužený. Príčinou tohoto cestovania je síce najprv návšteva ruského panovníka a jeho manželky, minulého roka, ale politické kruhy v tom, že nemecký cisár predešlý týždeň bol vo Viedni a že náš kráľ z Petrohradu pôjde do Berlína, chcú vidieť o mnoho väčšiu politickú významnosť ohľadom polohy na Východe a ohľadom Francúzska. Naša monarchia a Nemecko s Talianskom udržať chce pokoj na Východe, takým spôsobom — ako my ufame — že tamejších kresťanov ochráni oproti tyranstvu Turecka: cieľom cesty nášho panovníka je teda, aby Rusko integritu Turecka s druhými veľmocmi zastávalo. Druhým cieľom tejto cesty hovoria politické pomery Francúzska oproti Nemecku, ohľadom ktorých Rusko sa má previesť na to, aby Nemecku zo strany Francúzska nehrozilo nebezpečenstvo války. Jedným slovom cesta nášho panovníka má cieľom bezpečnosť pokoja celej Európy. S celým srdcom ufame, že zakročením nášho kráľa bude nešťastie európskej války od nás odstránené.

Snemovňa vyslancov vydržovala 24. apríla krátke zasadnutie, v ktorom minister obchodu predložil návrh zákona o soštatnení budapešianskeho telefónu, a minister financií návrh zákona o novšom sriadení finančných záležitostí spoločností regulujúcej riekou Temeš a Begu. — 28-ho apríla snemovňa

vyslancov tiež len krátke zasadnutie držala, lebo vláda nemala čo dať práce ablegátom; brez interpellácie ani zasadnutie by nebolo: gróf Albert Apponyi pýtal sa ministra-predseda, či môže dať vysvetlenie o válke na Východe a o návšteve nášho kráľa v Petrohrade. Minister mlčai.

Inkompatibilný výbor snemovne vyslancov ešte ani nedržal zasadnutie a na vládnej strane počínajú sa už báť od revisie zákona nesrovnalosti, ktorú ako známo oddali tomuto odboru 21. členov. Vyslanci vládnej strany sa boja, že keď pre nesrovnalosť oznámených bankárov-vyslancov ako „neviné jahnátka“ prepustia a s tým dovolenie dajú na špekulovanie s ablegátskym mandátom pri peňažných ústavoch so štátom v zväzku stojácich, toľko židov a bankárov sa bude namáhať o vyslanecký mandát, že voľby ešte drahšie budú, lebo gšefovanie s mandátmi bude oddať najväčší zisk. Ale opposícia v inkompatibilnom výbore radšej vystúpi, nežli by dovolila, že dľa vôle Bánffyho také gšefovanie by sa celkom osvobodilo. Mastné hrnce a oročky liberálov sú teda vo veľkej nebezpečnosti a preto kričia tí „opravdoví kresťania“ (!), že horí. Nuž veď my vám nahasíme, ako sme vám podpálili.

Vojna na Východe. Ako sme v ostatnom čísle „Kreštana“ písali, turecké vojsko sa zrútilo na Grékov a zahňalo ich až do mesta Larissa. Gréci zanechali celý zbroj, ani len všetké delá nemôhli so sebou vziať, ale zakopali ich do zemi, a útekem sa zachránili pred úplnou porážkou do Farzalosy; toto mesto leží medzi vrchami na ceste do Athén, hlavného mesta Grécka. Tu sa teraz sobraju po tej nešťastnej bitke a tu sa pokúsia ešte raz o šťastie, lebo Grécko sa ešte nechce pokoriť. Ponevác ale turecké vojsko je vo väčšine, a vždy dostáva ešte pomoci, veľmi ľahko sa môže stať, že bitka pri Farzalosy bude ostatná, nežli Gréci nebudú ozvolať pred tou bitkou pomoc veľmocí európskych na uzavrenie pokoja s Tureckom.

Nechceli ho ani vidieť. Pán Francko Kossúth, chystal sa na Vekúnoc do Klúže (Koložváru) našťivíť svojich verných. Avšak pán Kossúth dostal takú frčku od svojich bývalých verných, akú ešte žiaden politický vodca nedostal. Odpísali mu, že aby sa neunúval a aby zostal doma sedieť. Teda už i sedmohradskí naši spoluobčania vedia, kto je Francko Kossúth. Príčinou tejto politickej frčky je chovanie sa Kossútha v oči Ugronistom ľavičiakom. Kossúth vraj nepodporoval ugronistov 48-jej strany, preto odvrátili sa od neho ľavičiar 48-jej strany. Zvláštne nápadné bolo, že vláda v Szigetváre proti kossuthovej strane ani kandidáta nepostavila. Doktor 10 tak vysvetlovali, že liberáli a kossuthisti do jedného mecha dujú.

To sú voľby. V Szigetváre vyvolený bol v jaseň vládnym vyslanec Biedermann. Ponevác nemal práva byť voleným, zadakoval nedávno za mandát. Teraz vyvolený je kossuthista Olay. Najkrajšie je, že za pár mesiacov okres premenil sa z vládneho na kossuthistský. Vláda teraz proti kossuthistovi ani kandidáta nepostavila tam, kde pred krátkym časom tiež jedno z tých „skvelých víťazstiev“ vydobila. Ale preto liberáli chvália sa, že ľud už vytriezvieva a zase navracia sa k liberálom. Nuž v Szigetváre vrátil sa ľud ku kossuthistom a liberáli po vľahnjšom „víťazstve“ teraz nepochvážili sa ani kandidáta postaviť. Hej, nech by len Olay bol z ľudovej strany, však by ho boli liberáli naučili „móresu.“ Ale proti strane Kossuthovej, no, to je už čo inšie.

Mačka vo vreci. Onedlho snem zapodievať sa bude s ťažkou otázkou vyrovnania sa s Rakúskom, t. j. s obnovením colnej a obchodnej zmluvy, ako i s ustálením kvóty, t. j. s ustálením peňažnej pomoci ku spoločným výdavkom. Mnohé protesty predostreté sú snemovni od stolíc proti zväčšeniu kvóty. Zasedal už aj výbor kvótovej, ale nik nevedel, že vláda čo zamýšľa. Snem je na to, aby záujmy ľudu zastával a na všetky kroky vlády pozoroval. Ale naša vláda múdra nepovie jasne pred snemom, že čo chce a či chce kvótu zvýšiť k vôli Rakúsku. Naša vláda dobre vie predávať mačku vo vreci, len to je chyť a, že túto mačku my musíme zaplatiť.

Nedeľa na železničiach.

Veľkého významu je nariadenie rakúskeho ministra železničných záležitostí, v smysle ktorého má byť nákladná premávka na železničiach v nedeľu a na väčšie sviatky zastavená.

Toto nariadenie vstahuje sa, mimo nedele na nasledujúce sviatky, aj v tom páde, ak tieto nepadajú na nedeľu: nový rok, druhý sviatok veľkonočný (prvý padá totiž na nedeľu, preto osobitne nenačím ho spomenúť) druhý sviatok svätodušný, Božieho Tela, Všetechsvätých, obidva sviatky vianočné, — tedy do hromady na desať sviatkov. A vzťahuje sa aj na premávku privátnych železníc, čo sa ovšem dividendy hladným akcionárom nepozdávalo. Aj sa poponáhľali v stĺpcoch židovsko-liberálnych časopisov hlasu pozdvihnúť oproti tomuto nariadeniu. Vidíme, ako dôvodí.

Jedon z odborníkov južnej dráhy s tým dôvodí, že pri tejto dráhe každý železničiar, zamestnaný pri premávke má každý siedmy deň 36 hodín úplne slobodný čas, ktorý pravde len raz-dva do roka padá na nedeľu, lebo na sviatok, to ale dľa pána „odborníka“ nič nerobí. Hovorí ďalej, že zasväteniu nedele nesmieme obetovať osobnú premávku, lebo viedeňské obecnstvo v nedeľu a na sviatky vo veľkom počte výlety robí na vidiek, — tedy, ak tu nezastavíme premávku, najspravodlivé by bolo, keď by sme nákladnu premávku zastavili. A potom veď by s tým podujímateľstvo veľkú škodu utrpelo, lebo by muselo personál domov a odtiaľ zas nazad doviesť. Zastavenie nedelnej a sviatkovej premávky zapríčinilo by nakopenie nákladov a tak muselo by viacej nákladných vlakov chodiť, čím by bola práca železničnému personálu len obťažaná.

Práve tak vyslovil sa odborník severnej dráhy, ktorý mimo toho veľkú váhu kládol na bezprietržnosť premávky, lebo vraj aj po zastavení na jednoduchom ťažko bude ju vraziť

do riadnej kolaje. Menovite škodí to bude dielňam, ktoré potrebujú kamenné uhlie.

Ale tak sa vidí, že aj medzi železničnými odborníkmi sa najdú statoční, kresťanský smýšľajúci ľudia, ktorí presvedčenie svoje nepodvalia hnusnej špekulácii. Jedon z nich je odborník rakúskej severozápadnej dráhy, ktorý pritom, že ozaj odborne, aj kresťanský sa vyslovil v tejto otázke. Nedeľný odpočinok, hovorí tento pán, v nákladnej premávke je taká otázka, ktorú, keď sa vyskytla, musíme aj riešiť a myslím, že jej riešenie není spojené s veľkými ťažkosťami. V Nemecku ho už dávnejšie uviedli a tak sa zdá, že na premávku zle nepôsobí. Severo-západná dráha na všedné dni môže rozvrhnúť transport tých nákladov, ktoré v nedeľu poslať nemôhla, tým viacej, že vláda počas silnejšej premávky, obzvlášť počas žatvy a obrábania cukrovej repy, prázdniny zkráti. Ztratu podujímateľstva netreba brať do povahy, tak je malicherná. Závažnejšie je to, či personál neutrpí škodu. Tu myslím, môžeme byť uspokojení. Je síce pravda, že tí, čo sú pri nákladných vlakoch zamestnaní, tratia tým peniaze, čo v nedeľu od kilometra dostávajú, to sa im ale, keď sa každodenná premávka zväčší, vynahradí. Uznám, že premávka na privátnych železničiach následkom toho zdraží; tomu môže odpomôcť nejaká smluva so štátnymi železničiami. *Pevne verím že sa nedeľný odpočinok pri nákladnej premávke uskutoční.*

Že podujímateľstvá železničné nebudú mať tak baječné výlohy pri nedelnom odpočinku, to už šikovne dokázal odborník severo-západnej dráhy, my dokladáme len nasledujúce naše poznámky. Aj v tom páde, ak by mali výlohy, nesmieme nábožensko-mravnú a spoločenskú otázku podriaďiť hmotným ohľadom. Čo sa záujmov obecnstva, menovite dovážania uhlia týka, nepochybujeme, že sa obecnstvo prispôsobí a sa vopred zásobi, ako to obchodníci robia.

Chvalitebné je, že tí, čo sú pri južnej dráhe zamestnaní, každý siedmy deň odpočívajú, ten siedmy deň ale nepadá vždy na nedeľu a preto nábožensko-mravným požiadavkám to nezodpovedá. V kresťanskom štáte vyžaduje sa, *aby robotníci nie len odpočívajú, ale aj ich duševným potrebám zadosť učinili.* A to je aj v záujme železničného podujímateľstva, lebo len nábožný človek je statočným, svedomitým, spofahlivým robotníkom. Keď evanjelické Anglicko a Nemecko bez škody uviedlo zasvätenie nedele pri železničiach, nemalo by ho uviesť Rakúsko a Uhorsko, v ktorých krajinách veľkú väčšinu obyvateľstva tvoria kresťania-katolíci?

V jednom ešte dáme za pravdu odborníkovi južnej dráhy, žeby totižto veľká nespravodlivosť bola, keďby personál osobných vlakov v oči tým, čo sú pri nákladných vlakoch zamestknaní, nebral účasť na nedeľnom odpočinku. Lenže z toho nenasleduje, aby ho nedali ani personálu nákladných vlakov, ale aby ho dali aj tamtým. Čo povedia na to nedeľný pp. výletníci, to pri tejto závažnej otázke nepríde ani do povahy, tým menej, lebo úplné zastavenie osobnej premávky v nedeľu ani my nežiadame, len je želateľné, aby každý železničiar *aspoň* každú druhú nedeľu zadostučinil môhol svojim náboženským povinnostiam.

Zlé predznaky.

Kde je modzog chorý, tam nezdravé sú aj nervy. Modzog riadi celú sústavu telesnú, on dáva smer životu. Hlavou štátnej životnej sústavy je vláda. Ak nestojí vláda na úrovni svojích politických a mravných povinností, tak aj vo verejnom živote je badať podobné veci. Uhorská vláda už dvadsaťdva rokov trpí na ťažký neduch, neni divu, keď sa kde-tu ukážu zjavy, nad ktorými sa právom pozastavia daktory lepšie šmyšľajúci ľudia.

Neďaleko od hlavného mesta, v Stolnom Belohrade máme makavý dôkaz toho, čo sme povedali. Tam sa nestarajú o grécko-tureckú válku, majú oni dosť práce so svojimi vlastnými záležitosťami. Na prstoch si vyratujú, kto sa zastrelí zajtra, či mešťanosta, či hlavný kapitán a či mestský podnotár. Lebo veď v tomto meste, kde lebku prvého nášho svätého kráľa opatrujú, prihodili sa veľmi špatné veci: krádež, spreneverenie peňazí, falšovanie úradných listín. Mestský kapitanát prostredkoval tieto skutky, pri spomenutí ktorých krvou zabehne tvár každého statočného človeka. Običajní občania strašné veci rozprávajú o zkaženom úradníctve. A zlodeji, čo sa toho dopustili, sú ešte vždy na svobode. Mešťanosta uzná, že sú to hanebné skutky, z ktorých úradníctvo jeho obviňuje; bráni sa tým, že on slabý dozor viedol nad nimi. Ale preto ho ponechajú v postavení. Je aj inde na tom čírom svete takýto stav vecí? Aj inde nechajú na svobode zlodejov, ba ich ani úradov nepozbavia? Nadarmo hromží na majetku a na cti urazené občanstvo, páni hriešníci sa len usmievajú, sú i toho istí, že ich trest nemôže zastihnúť. Ako to? L'ahká vec to k vysvetleniu. Prečo by sa mali báť? Veď napomáhali vládu, účastní boli každej nezákonnosti, ktorá sa v prospech panujúcej strany diala, smelo môžu teda očakávať, že táto vláda ich odhalené hriechy, pred verejnosťou zase prikryje. Najsmutnejšie je to, že tomu neni len v Stolnom Belohrade tak, ale takmer v celom Uhorsku.

Len by sme sa pokúsili kde-tu nadvihnúť pokrievku, kto vie, či by sme podobné veci nevideli.

Načo je toľko dozorných medzitiiek v Uhorsku? Prečo živí národ toľko hlavných župánov? Smiešna otázka! Nuž preto, aby kortešovať mohli v prospech vlády, trpeli nadužívanie moci v politike a tým predchádzali príkladom k spoločenskému úpadku. Pravda, veď je závažnejšia vec v očiach vlády, aby „stoličný pán správca“ čím viac liberálnych mandátov sohnal, ako dozor nad krajinskou správou. Aj hlavný župán stolno-belohradský, Fiáth, svedomite konal svoje povinnosti, stal sa krajinským vyslancom a minister ho za odmenu, keď aj nie hneď, neskôr ale iste aspoň štátnym radcom správi.

Nikdy nebol v Uhorsku väčší úpadok, ako je teraz. Nakazené je všetko úradníctvo od tých najvyšších vrstiev až po toho najbiednejšieho stoličného pisára. Má prísť nejaká pohroma, ktorá by s nemocou aj národ udusila? Nie, to nemôžeme žiadať. Ale občianstvo samé musí sa odvrátiť od tej vlády, ktorá je zárodkom takých pádov, aký je prípad v Stolnom Belohrade. Sám národ musí chytiť do rúk prácu čistenia. Lebo, kým budeme mať vládu, ktorá si peniazmi, práva šliapajúcim násilenstvom nadobúda väčšinu, kým sa dajú voličia uplácať, môžeme mať výhlady ešte aj na horšiu budúcnosť.

Nech nás Boh chráni pred tým, aby tento stav ďalej mal trvať. Čo bude s tým biednym, pod farchami už beztak klesajúcim ľudom? Nesmieme vyčkávať. Vodcovia ľudovej strany musia už teraz sriaďiť ľud, aby v boji, v ktorom o jeho vlastný život sa jedná, dobre obstál. Ináč upadneme v ťažšie jarmo, než v akom sme teraz.

Uprimné slovo.

Nestačíme opakovať tú veľkú pravdu, ktorú najnovšie kardinálsky biskup dr. Lorenz Schlauch vyslovil v reči, povedanej pri otváraní shromaždenia uhorských študujúcich vo Veľkom Várade: že totiž socialná otázka nie je otázkou chleba, ale otázkou mravnou a že túto otázku nerieši ani hmotné napredovanie, ani veda, ale jedine náboženstvo, ktoré ju nadprirodným spôsobom posväť. Každá taká ustanovizeň, ktorá údom ľudskej spoločnosti príležitosť poskytuje, aby sa od náboženstva, od tohoto nadprirodného základu vzdialili a postavili na miesto neho zhubný rozum, len šíri socialné nepokoje, ktorých príčinou je sice v prvom rade hmota, udržuujú ich ale pomýlené mravné sily sveta. A u nás, nie žeby tieto sily miernili, ale ich z čiastky poviažu, z čiastky upotrebia k prevedeniu už vyšspomenutých ustanovizíeň, len aby čím skorej založiť mohli ich novú spoločnosť, v ktorej výlučne hmotné záujmy viažu jedného úda k druhému a v ktorej peniaze takými činiteľmi budú, ako posiaľ násilenstvá.

Tieto zásady nás viedly do boja, ktorí sme proti cirkevno-politickým novotám bojovali. Z tohoto

stanoviska sme posudzovali zákon o civilnom manželstve a ten zákon, ktorý povolí beznáboženskú. Preto sme napísali na zástavu našu heslo revízie a mysleli sme, že nás celá spoločnosť uhorská podporovať bude. Veľká časť jej aj nám bola na pomoci a tá neni menšia ani teraz, ba zo dňa na deň ešte vzrastá.

Uhorskí evanjelici tiež začínajú už nahliadať nebezpečnosť cirkevno-politických zákonov. Tlač jejich zrovna vyžaduje revíziu týchto zákonov; vie že sú škodné, nebezpečné, lebo vidí v nich zárodok všetkého zlého, zárodok neznabožstva a nemravnosti. Prišli na to až potom, keď pobadali, že z cirkvi jejich každodenne viacerí údovia vystupujú a ostávajú bez náboženstva. A sami soznávajú, že ak to aj na ďalej tak pojde, „sotvy zostane z celej cirkvy čo iné, ako kostoľ a kňazovia.“

My sme úprimne upozorňovali bratov evanjelikov na toto, nechceli nám veriť. Teraz už veria, presvedčili sa o tom sami. Uznejú už teraz, že my, keď bojujeme proti zákonu, ktorý povoľuje beznáboženskú, výraz dáme aj jejich citom.

Teší nás nevýslovne, že sa počet tých, čo žiadajú revíziu tohoto zákona o milióny uhorských evanjelikov zväčšil. Dobré nám padá, keď v jejich cirkevných novinách čítame nasledujúce slová:

„Nech pošlú senioráty na dištrikty, dištrikty na generálny konvent prípisu, aby žiadal revíziu zákona, ktorý povoľuje beznáboženskú.“

Dobre tak. Nech započnú aj oni pohyb a nech veria, že ľudovú stranu, keď žiadala revíziu, konfesionálny záujem nevedol, ale ju viedol záujem uhorskej spoločnosti, v ktorej spoločnosti sú všetky kresťanské náboženstvá, či evanjelické, či katolícké a či iné, bratské náboženstva, v ktorej sme všetci synovia spoločnej vlasti.

Keď budeme spolu pracovať na blahu vlasti a cirkvi, nemôže vystať úplný zdar. Organizácia ľudovej strany sa nepretrhla, trvá ďalej, je tedy ešte vždy príležitosť k tomu, aby nás v tom, v čom nás rozdvajilo kdejaké nedorozumenie, spojila skúsenosť.

Čo ukrižujú v Uhorsku?

Kolenačky, pokorou nahnutým telom som stúpil po „svätých schodoch“ v Ríme. Po tých istých schodoch viedli kedysi Pána nášho, Ježiša Krista do preddomia Piláta v Jeruzaleme. Hlboko do mäsa vrývali sa mi okraje drevených futrálov, kryjúcich snahobiele mramorové schody; už na prvom stupni cítil som, že sa telo protiví duši k bolastiam odhodlanej. Duch zvíťazil nad citlivosťou tela, lebo ho posmeloval, posilňoval obraz, verne znázorňujúci umučený obličaj Ježiša Krista, ktorý sa na konci schodov uprostred priestrannej dvorany nachádza; posmelovalo ho podobné držanie sa množstva veriaceho ľudu. Viac sto nás bolo na tomto posvätnom mieste, všetci za jedným cieľom sme išli, za Kristom, za prameňom pravdy. Netrvala dno

telesná bolast; aj som naňu zabudol, keď som videl umučenú tvár Krista-trpitéla, pomysliac si, koľko trpel on za nás. Čo som týmto výjavom unesený pocítil, to sa nedá opísať, len cítiť. Cítil to zaiste každý dobrý kresťan, čo účasť bral pri zasvätení pamiatky Kristových múk.

Skoro dvetisícročná doba splynie v prítomnosti. Cítim, vidím, že pred dvetisíc rokmi práve tak nenávideli pravdu, ako v terajšej dobe, ktorá sa s osvietenosťou (?) honosí. Hlas tejto nenávisti je ten istý, čo predtým, podlých farizejov neni nič menej, ako v ten čas: podkladanie sa za podnož tým, čo na prestoloch vládných sedia, nebolo ani vtedy nečasté; výkriky „Hosanna“ a „Ukrižuj ho“ aj teraz sa len tak sriedajú, ako za časov Kristových.

Jednotlivci pomreli, telo v prach sa obrátilo, ale vlastnosti prešli na jich pokolenia, v ktorých ďalej žijú. Duch tmy neustáva, Pravda sa nepoddáva: keď ju aj ukrižujú, vstane z mŕtvych a borí sa ďalej.

V dome Kaifáša sídu sa „starší z ľudu“, písmania znali, farizeji a súdia Krista, nebeskú Pravdu. Čo ich oprávnilo ku výroku, už vopred ustálenému? — lebo že Kristus musí zomreť, na tom sa už predtým usniešili. — Mám povedať? Nič iné, ako to, že, keď ľud k povedomiu príde a s týmto sebavedomím pozná svoje práva, že príde o moc a vládu, ktorú si posiaľ zadržaním ľudu zabezpečili. Kristus týchto farizejov k úhladným, bielym truhlám prirovnal, v ktorých hniloba panuje. — Odtiaľ tá nenávisť oproti jemu.

Z radu podplatných ľudí postaví falošných svedkov, aby jich smrtný výrok aspoň zdánlivo bol spravodlivý. Hej aký zástoj hrá aj u nás táto zdánlivosť.

A načo sa vstahuje krivé svedectvo podplatených úradných svedkov? Asnaď na svätú nauku alebo na bezškvrtný život Ježiša? Hoj, nie. Za zlorečenie chcu považovať prekrútenú výpoveď Pána nášho Krista: „zrútte tento chrám (ukazujúc pri tom na svoje telo) a ja ho za tri dni opäť postavím.“ Svedectvá sa nersrovnávajú, zlosť farizejov je nekonečná; pečať najhroznejšieho rúhania chcu uderiť na Krista i pýtajú sa ho: „Povedz že nám, si ty Kristus, Syn Boží?“ lebo vedia, že pravdu povie. „Áno, som“ povedal jim. A oni, bárs ako pádno cítili hlas Pravdy, strojeným shrozením sa volajú ku podobným jim sudcom: „Počuli ste, ako sa rúhal, načo shladávať svedkov, čo?“ — a hriešna, ziskobažná, pravde vyhýbajúca luza vypovie svoj najspravodlivejší, lebo sbrannický výrok: „hoden jest smrti.“ Tedy vysoký súd vyriekol ortel smrti, teraz len o to načím sa postarať, aby ho previedli. Prevedenie je v rukách Pontského Piláta, námestníka cisára rímskeho. Pilát je slabúch človek, ale cit pravdy z neho úplne nevymrel.

Veľká massa ľudstva sprevádza Krista pred Pilátov dom a s divokým, zverským krikom žiada prevedenie smrtného výroku na Kristovi.

Tri triedy môžeme rozoznať v ľudu, ktorý pred Pilátovým domom stojí: triedu zlosťou kypiacich, triedu nemo, ticho slziacich a triedu zvedavých. Vriaca zlosť, bezúzdna nenávisť hrá najväčší zástoj (práve tak, ako u nás v oči ľudovej strane), ostatných prilákala sem sústrasť a zvedavosť. Títo ostatní cítia, že sú prislabí, — veď moc majú farisei a jich väčšina v rukách, — preto mlčia a čakajú stiešnou na slovo Pilátové, na osúd jich dobrodinca — Krista.

Keď lomoz neprestáva, bojazlivo sa pýta Pilát: „čo zlého spravil tento človek!“ „Búri ľud od Galileji až posiaľ“ kričia zlosťou spenené ústa farizejov.

Hroznú obžalobu nedokážu dôvodami, len tvrdia, lebo nadužívajú moc a myslia si, že jednoduché tvrdenie patrí k jich výsadám.

Kto by nemyslel, keď toto číta, na ľudovú, kresťanstvo braniacu stranu, ktorú v sneme tiež bez všetkého dôvodu s poburovaním ľudu obviňujú.

Hluchí a nemí, slepí a kriví, čertom posadlí, ktorých Pán náš Kristus uzdravil, ako aj deti neviniatka, ktoré k srdcu privinul, hriešníci, ktorým duševný mier navrátil, mlčia a slzy roní. Darmo by rozprávali, moc by ich umlčala.

Poburovaním ľudu, previnením sa oproti zákonu volá farizejská črieda novovekého liberálneho tábora vreľú oddanosť k Bohu, bezzištnú lásku ku blížnym, slobodu svedomia a s ním spojenú rovnoprávnosť, vernosť veľkej myšlienke svobody, svobodné slovo, právo k svobodným schôdzkam, verejné hlásanie svätej náboženskej nauky a prostej pravdy, odhalovanie sebeckých cieľov tých, čo moc svoju nadužívajú, smelé, oduševnené vysvetľovanie svätých náuk cirkvy Kristovej, týkajúcich sa siedmych sviatostí, — práve tak, ako oni farizeji za časov Kristových, lebo šírenie svätej pravdy prekáža im v tom, aby jich nezdrné kúsky aj na ďalej prevádzali a odkryje bahno jich hriechov.

Strach pred týmto odhalením kladie im do úst tie drzé slová: „My máme zákon, v smysle ktorého musí umrieť.“

Ako, zomrieť? Zomrieť bez dôkazov? Áno, pomysli si zášť a keď vidí, že sa Pilát kláti, v jeho útrobach ozval sa hlas svedomia a drží Krista za nevinného, neostýcha svojho najvyššieho sudcu obviňovať zo zrady: „Ak ho prepustiš, nie si priateľom cisára.“ To je už ten najväčší úpadok a zkaženosť. Nešetí vrchnosť, nie svedomie; nerešpektuje paragrafy prírodného zákona, nie spravodlivosť.

Vynútenie Kristovej smrti a zabezpečenie prechých sebeckých záujmov: to je hlavným cieľom farizejov, ktorý keď dosiahnu, pre nich môže národ stratíť aj samostatnosť. Oni len v prítomnosti žijú, po budúcnosti ich nič není.

Na duchu slabý, bojazlivý, výdatného namestníckeho postavenia sa pridŕžajúci Pilát podvolí sa výhražným slovám massy a vydá jej Krista, ktorého on za nevinného drží. Prečo to? Aby nevypadnul z priazne cisára, od ktorého toto postavenie dostal. Zase záujem víťazí nad pravdou.

Sleduje nepravosť pravica Božia, ktorá rovne tresce aj sudcu aj žalobníka. Ježiša Krista, túto ztelesnenú nevinnosť ukrižovali sice, ale krv jeho padá na ľud, ktorý ho ukrižoval a jeho potomkov, tak, ako si to vyžiadali: „Krv jeho na nás a na naše dieťky.“

Časy sa nezmenily, len ľudia sú iní. Umele prechovávaná nenávisť oproti Kristovým pravdám je taká, ako počas ukrižovania, jednotlivci sa boja, že prídu o zaujaté postavenie, ako kedysi slávybažný farizej, pomer podplátením „na zdar“, „nech žije“ privolávajúcích o nič není menší, počet falošných žalôb sa len zväčšil (pozrieme že na žaloby, namerené proti ľudovej strane); hlásanie Kristovej pravdy aj teraz prekážajú; rovnoprávnosť, bratská láska, úcta druhých nemá širšej pôdy; z vlastizrady obviňujú tých, čo ľud k pravde a k poznaniu jeho nepriateľov vedú; náboženstvo kresťanské vykážu, nech si hľadá inde miesto, v širšom kruhu nesmie sa pohybovať, len v úzkom rámci srdca chudobných ľudí.

Židia-farizeji boli pánmi v Palestíne v oči rímskému námestníkovi. Naštvali ľud, poprznili mravy,

stvorili verejnú mienku, ktorá aj proti Kristovi zaujala miesto; vykoristili ľud, aby im slúžil.

Není tomu inak u nás. Svobodu, za ktorú uhorský národ tisíc rokov krv prelieval, ukrižujú; ukrižujú kresťanské náboženstvo, za ktorým srdce jeho tak plápolalo. Právo, rovnosť, bratskosť, svoboda, náboženský kultus sú len na papieri; keď ich v skutku vidieť chcete, pozrite na kríž.

Kto ich ukrižoval? To ti nemôžem povedať, ľud môj. Rozmýšľaj a asnaď prídeš sám na to, že iste nie priatelia tvoji, ale nepriatelia!

Dr. Ján Zelenyák

Jarnia duma.

*I svetlo jaričko! Pane Bože večný! . . .
Valí sa žilami bujný prúd radosti,
Pocitom čarovným bohaté nahosti
Ľudí ten zlátený milý lúč slnečný.
Odfukuje vrážky i ducha tiež mračná
Vetrik, čo tichúčko dúbavou zašumi
No, z mojej duše nie, ona je len mračná,
A tajno-boľastne často sa zadumi.*

*Vidím státisíce krásnych kvietkov skviet sa,
Vidím v spoločnosti pannenské sňažničky,
Vidím jejich úsťat úsmevok básnický,
Ktorý spôsobila tamtá božia svieca.
. . . . Ale zavrem oči. Ducha môjho pohľad
Obrátim tajomký na tú našu podstat,
I vzkríkнем: „Proti nám žihlava, bodlač, ľad
V srdciach rozkolníkov dokiaľ že má zostať?“*

*Vidím rod môj orať zem s koníkom vraným,
Pilne po skalnatom i strmom nábreží,
Vidím, že krvopot jak mu tvárou beží . . .
I mimovolne si sám k sebe prevravím:
— O ľudu môj dobrý, naorieš, naseješ,
Ale či sám zberieš ovocie si práce?
Alebo či ti ho s cibuľou tá peľ
Ani nevieš jako, so lstou neuchváce? . .*

*Vidím sa jasotom zelenistej barvy,
Bujniet konaristých na stromoch vetvičky,
Vidím poletávať kolom nich včeličky:
I misel' chmúrená sa mi zas rozbarví.
Ale len na chvíľku. Bo na um zide mi
Zem, ktorú zastienil prekrásny strom cirkve.
Ze zubatá chrobač mu vo tme a v zemi,
Nad ktorým korieňkom súd smrti zas vyrkne?*

Ó velestrašť bôlna, ó bôlne pocity,
 Načo ma trápíte, nač' lomíte srdcom?
 Či snáď v jare tomto sa zeleňajúcom
 Plachosť vaša jarniu radosť nepocíti?
 Odídte! veď prišlo za zimou hľa jaro,
 Za nocou zármutku radosti prísť treba,
 Miesto ľadu láska vznieti sa bujaro,
 Veď bdí nad nami Boh z vysokého neba! . . .

Ignác Gessay.

Kresťanská matka.

— Dľa Ruscheka. —

Medzi všetkými na tomto svete divotvornými vecmi nenajdeš drahý čitateľu väčšieho, podivuhodnejšieho — k Bohu bližej stojacieho — a predsa len človekejšieho, tak rečeno do prášku zeme zaobaleného ideaľu, skutočného divu: ako je láskou planúco srdco drahej matky. . . .

Vo vytrvanlivosti: bez párne; v obetovavosti: divotvotvorné; v dobrotivosti: chválihodne jesto ono. Prirodzenosťou matkyného srdca jesto: láska ku dietku svojmu.

A tu hľa! vidím zrkadlil' as lásku prvej matky Evy, s ktorou žalostne oplkáva milého syna svojho: Abela nevinného; druhého: Kaina, sťa bratovraha. Vidím túto lásku zkeť sa v ponose Agáry, ktorá (dvrhnutá, na pustatine za kvapku vody modlie sa pre umierajúce dieťa: Izmaela. Zkúšujem lásku túto v náreku tej matky, ktorá na súd Šalamúna — aby sa totiž jej živé dieťa na dvoje rozfalo — nijako pristaf nechcela, ale radnej cudzej žene celé svoje dieťa dať privoluje, jedine preto, aby pri žizote zadržané bolo. Spatrujem lásku túto na hrdinskej matke sedem synov Machabejských, ktora, aby pre nebe zachránila dušu dieťaťa, najmladšieho syna, takto k nemu vraví: „Pozri ta, synu, pozri v nebe, neboj sa kata, buď hodným hrdinom bratov svojích; zvol sebe smrť, aby v milosrdenstve božom s druhýma dieťkami aj teba obdržala.“

Aká slávna, aká vebná a obrovská jesto láska, blízka k láske srdcu Boha živého. . . . A preto nijak nedivím sa nad tým, keď náš Spasiteľ jednú svojím prenikavým kázaním dojal srdca všetkých poslucháčov, istá žena — doista i ona matkou bola — nie Jeho zvelebovala za to, že tak mocne jesto v stave ovládzať srdca všetkých, ale Ju, Matku Ježiša za blahoslavenú vyhlasuje, volajúc: „Blahoslavený život, ktorý Teba nosil, blahoslavené prse, ktoré si požíval.“

A hľa! tu nenazdajne prišli sme k praobrazu Matky nás všetkých, bl. panne Marie. Od jej tváre nech sa pohýňa všetko, od jej nekonečnej lásky materinskej nech odstáva nadšenie, pravdu, krásu, vebnosť slovom všetko, čo o kresťanskej matke povedať chcem.

* * *

Jestli len pripomenúť chcem všetkú tú lásku a obetovavosť, blaženosť a bolásť, zapomenutia a rozpomienky, oněž toto kratučké slovo: Matka v sebe obsahuj, musím príhody srdca matkyného a jej dieťaťa povyprávať, a však len zkrátka, bo priestor noviniek nedovoľuje obširne písať.

Ako náhle tedy ona pocíti, že jesto matkou, už v záujme svojho skrytého plodu začína brať zo zbrojnice srdca svojho, ktorou ju Boh nadal a ku obrane dieťkam na službu postavil.

Mladučká matka v pravde, ešte slabá a nezkúsená býva, bez rady a pomoci, a preto aby pravé voditko po ceste života nájsť mohla, ponáhla ku stoku všetkej sily a múdrosti a utieka sa k dárcu všetkých milosti — k Bohu. Tu tedy vyťahne zo svojej zbrojnice prvú zbroj — zbroj to modlitby a krača smelo po hrudnatej ceste sťa matka. . . . A zdáľ možná jesto i len v myšlienkách pochybať, že by ju Boh nevyslíšal v záujme dieťa svojho, keď ona k Nemu pokorne vzdychá! Nijak, bo Hospodin vyslycha ju.

Neskôr už vidí naša matka dieťa svoje v kolíske, vidí jeho tváričku, poziera do zrkadla krásnych jeho očíek, vidí, že ono jesto bez všetkej podpory tuná vo svete. Bedlí tedy vo dne v noci pri kolíske jeho sťa ten Anjel strážny, a čiaha do svojej zbrojnice, a fahá zbroj starostlivosti o dieťa svoje, a bedlí nad ním, ako zrenicou oka svojho. Prvá starosť jej je o umytie dušičky jeho krstnou vodou, a tak už teraz vidí v ňom obraz Tvorca všemocného. Pečuje on; a vidiac ju kolébať malučkú nemlúvniatko, mimovolne prichodí nám na um bl. Matka, Maria, ktorá ako vianočná pieseň znie: „Buvaj milé dieťaťko, buvaj pacholiatko“ — blažene spieva.

A hľa! malý púčik rozvíjať sa počína. Jeho malučky um z roka na rok viac chápe, počína klábolil', predmety menovať, zvedaný duch na všetko kolom neho sa vypytuje. Tu matka obstaráva ho všetkým, čo telu jeho potrebné jesto, a však bedlí aj o jeho ducha. A tu zase čiaha do zbrojnice srdca svojho, a berie zbroj učiteľského slova a výchovy, aby z jej miláčka nekdy bohumilý človek ostal. . . .

Ale nie len slovom učí ona, ale ona vie, že vo všetkom svietil' musí dieťku svojmu, aby ju ono nasledovaio. I čiaha do zbrojnice srdca svojho, a fahá zbroj dobrého príkladu, s ktorým vopred krača pred ním, Ona prvá klaká a modlieva sa s ním „Oče náš“. . . . a malučkú neviniatko vraví za ňou, bárs tomu nerozumie; bráva ho neskorej i do chrámu, vypráva mu o nebeskom Oteckovi, o Ježiškovi a drahej Matičke, a lásku jeho rozpaluje v útľom srdečku jeho k nim.

Keď dieťa dorásta, mladikom abo panenkou sa stáva, ku komu že sa obracia o radu na drsnej dráhe života zemského a pohybujúcej sa pôde pod ním? K matke náhli a ona čiaha do zbrojnice svojej, a podáva mu materinskú radu zkusenej múdrosti svojej, aby tak dieťa (mladík, panna,) nepoblúdlilo na krivé cesty, ale k cieľu svojmu od Boha mu určenému kráčalo.

Jestli však na vzdor všetkej námahe dorastené dieťa vo svete na bludné cesty prinde, a trpké ovocie hriechov donášať počína — čo činí naša kresťanská matka? Čo iné, ako čo činila sv. Monika nad poblúdeným synom Augustínom — čiaha do zbrojnice, a slzy vylieva a modlitbu vysíela za poblúdené dieťa. O vy mocné slzy, už ste nejedného od zlej cesty vyplakali!! . . . A čo keď zomrelého syna, dcéru oplakáva! . . . O vy bolásťné slzy!! . . . Ako nevpovedane mnoho žialu aj Ty si musela trpeť bolestná Matko Maria, keď si pod krížom plakala!!

A hľa! poblúdené dieťa nazpät navracia sa k matke svojej, a stane sa dobrým. Prinde čas, premenil' musí stav svoj, zanechať domovinu, otca, matku a všetkých! Tu matka zase čiaha do zbrojnice srdca

svojho, a dáva mu svoje materiálne požehnanie. Prvý a ostatný to zbroj srdca matky kresťanskej. Tým zdrojom ho vívala prindúc dieťa na svet; tým ho žehnala, prindúc z krstu svätého; tým ho vystrájala do školy, ku sv. prijímaniu; tým ho vystrájala do sveta, tým ho prijala, keď sa domov vrátil z neho; tým ho posilňovala, keď malo stav premeniť, poboskávala mu čelo, kladúc ruku mu na hlavu, mlúví useďavým plačom: „Žehnaj ta drahý synu, dcéro, Boh otec, Syn a Duch svätý.“

A konečne, keď dobrý boj bojovala, a pod farchou staroby klesla, dieťa svoje pod ochranu Všemohúceho Boha porúčajúc, žehná ho zase; „Žehnaj!“ Svätá a nerozdielna Trojica Otec, Syn, Duch Svätý! Blažený, kto z nás takéto slova počul; mal šťastie.

A už — konečne — to láskou planúce srdce nebije . . . či asnáď už s ním podobne zstydla láska matky? Ach nie! Ona pred trónom večného Boha nezabýva na svoje na zemi pozostaté dieťa, ale posledným zbrojom, zbrojom prosredníctva a orodovníctva pomáha mu u Otca nebeského, prosiac ho, aby sa s ním i tam v nebi nikdy spojil, a dobrotu Pánovu večne chváliť a velebiť mohlo.

Ale pokým drahá matka svoje prosredníctvo u Boha večného koná studenej zemi ponechané srdco dieťa i na ďalej znášať musí horkosť žiaľu nad zratou matky svojej, trpeť musí ranu tú, ktorú ani čas nezahojuje, — bo Pán Boh nedal lieku zapomenutia nad zratou matky jeho . . .

Jeho duch často zaletúva ku hrobovému krížu, z ktorého zub času už i meno matičky zotrel, a useďavým plačom mlúvieva s básnikom:

*Spi sladko, mati! veď tvoja dcéra
Či verne pamiatku tvoju;
Spi sladko, duch tvoj jej neumiera
Bárs telo padlo k pokoju.*

*Spi sladko, mati! veď tvoja dcéra,
Srdco tvoje v prsiach nosí;
A viera tvoja je i jej viera,
Žiale tvoje jej ponosy*

*Spi sladko, mati! veď tvoja dcéra
Skôr neskôr sa k tebe vráti.
Spi sladko! ach je sladká ta viera.
Spiš? — sladko spiš sladká mati!*

(Andrej H.)

Zdeľuje

Jani učitel.

Vysvätenia biskupa rožnavského. Minulú nedeľu vysvätil kaločský arcibiskup novovymenovaného rožnavského biskupa Jána *Ivankovicsa*; pri slávnosti prítomní boli a po náhali arcibiskupovi, Ďurovi *Császka* biskupovia Alex. *Desseffy* a Ján *Majorossy*. Sídlné mesto nového biskupa, Rožnava, a jeho rodné mesto Segedín boli deputáciou zastupené pri slávnosti. Biskup *Ivankovics* v prvom týždni mája príde do Rožnavy.

Jubiläum kardinála Schlaucha. Vo Veľkom Varadíne v nedeľu, 2-ho mája bude slávnosť 50-ročného jubiläumu kňazstva biskupa veľkavaradinského a kardinála, Vavrinca *Schlauch*. Biskupi z celej kra-

jiny, ministri a deputácie prýdú k tejto slávnosti do sídelného mesta jubilára, ktorý ten istý deň bude sláviť svoju zlatú omšu v katedrálnom kostole tamže.

Útok na talianskeho kráľa. 22-ho apríla, keď taliansky kráľ, Humbert v Ríme popoludní viezol sa na kónské dostiny, kováčsky tovaryš bez zámestňania, menom Pietro Acciarito, s dýkou hnal sa naňho, ale kráľ statne vyhnul dýku, ostal neranený a viezol sa ďalej. Útočník je socialista-anarchista; vo väzení hovoril, že nemá spoluvinníkov, ale sudca mu nechce veriť a dal pochytať dvoch priateľov útočníka.

Voľba v ugodskom okrese. Vyslancu ugodského okresu, b. Anzelma Pongrácz z vládnej strany minulú jaseň vyvolili vzdor nemal právo voličné; preto musel mandát zložiť. 28-ho apríla bola nová voľba, pri ktorej boli kandidovani z vládnej strany Bauer, z ľudovej strany Ján Orbán a z Kossuthovej strany Borbély. Ponevác žiaden nedostal absolútnú väčšinu hlasov oddaných, nová voľba bude medzi Bauerom a Orbánom.

Či to hlúposť a či závišť? „Opravdový Kresťan“ sa vždy drgá do „Kresťana“, aby ľudia videli, že chudáčik ešte žije. My sme to nevzali na vedomie, lebo dobre vieme, že to je zatracená povinnosť toho „Opravdového“, lebo s tým cieľom bol tvorený, aby hanil, tupil, brechal na ľudovú stranu a jej časopisy, zvlášte na Kresťana. Nuž veď on si to musí zaslúžiť. My by sme ho aj teraz nespomenuli, keby sa nedrápal na majiteľov a vydavateľov, ako aj na zodpovedného redaktora Kresťana, a nechcel by obľúdiť sprostákov, že vraj Kresťan má „dľa vlastnej chľuby udajne jedenásť tisíc predplatiteľov a tak Lepsényi a Nemet od Slovákov dvadsaťdva tisíc zlatých ročite „vycicajú“ a do svojho vreca schovávajú.“ Najprv musíme ustaviť, že z tých jedenásť tisíc predplatiteľov mnoho tisíc zostali dlžní. Ale okrem toho ten „Opravdový“ dobre vie, že nám pošta nenesie darmo časopis pre jedenásť tisíc predplatiteľov, lebo my to zaplatíme štátnej pošte, tojest ročite 6000 zl.; potom „Opravdový“ dobre vie, že tlač, papier, redakcia administrácia atď. mnoho stojí, v Budapešti ešte viac, ako idne. Každý statočný človek môže si teda vyrátať, kam prídu tie 22 tisíc zlatých, ktoré nám tak opravdive závidí ten „Opravdový . . .“ Konečne len to spomenieme, že „Kresťan“ za dva zlatie dá cez rok 52—53 čísiel, každé číslo obsahuje 16 strán, tojest cez rok 832—848 strán. „Opravdový“ stojí na rok tiež dva zlatie, ale jednotlivé číslo jeho neobsahuje viac, ako 8—12 strán, tojest ročite o 200—400 strán menej, nežli náš Kresťan. Nuž a prečo že „Opravdový“ nedáva tiež každý týžden 16 strán svojim predplatiteľom; teda kto že „vycicá“ Slovákov, či ten, ktorý im viacej, a či ktorý im menej dá za 2 zlatie? Pýtame sa teda, či to hlúposť alebo závišť od toho „Opravdového“, ktorý by rád „cical“, keby len moho, hadam aj na ľudovej strane, hadam aj ľudákov, nie len židákov a liberálov? To je opravdový *cicáčik*, po česky: *cucáček* . . . Nuž ale čo že sa môže čakať od toho „Opravdového“, keď on našich kňazov všeobecne každý týžden napáda, že vraj „len pre tú štólu, pre dôchodky sú proti civilnému sobášu, lebo to siaha do vačkov.“ Kresťania! vy dobre viete, že svätý otec v Ríme a celá katolícka cirkev ako sväté nariadenie Spasiteľa nášeho, Ježiša Krista, ako sviatosť nám káže ctíť krst a sobáš: či Kristus Pán na štólu myslel, keď tie sviatosť založil? Kto ale oproti tým sviatosťam sa staví, ten nemôže byť kresťanom, ale je opravdový pohan!

Škola bez žiakov. V Liskovej (Liptovská st.) založil štát asi pred štyrmi rokmi opatrovňu (óvadu) pre deti. nazdajúc sa, že o desať rokov už ani slovenské slovo nebude počuť v tej obci. Udržanie tej školy stojí štát ročne vyše sedemsto zl., a hľa do školy ani jedno dieťa nechodí. Učiteľku samu to mrzí, že takto zadarmo plat berie. Tamejší občania sú tej m enky, že tá škola je založená k udržaniu liberálnej strany v Liskovej a k podpore jej sudcu Šrobára v ktorého dome je umiestnená. Koľko ľudí sa musí trápiť, dokým sedemsto zlatých len na daň vyrobí, a hľa takto sa peniaze daromne márnia!

Aj ten bol buričom. „Alkot“. (č. 97) píše, že minister výučty a náboženstva bez vyšetrovania jednoducho odstránil z úradu kňaza Franca Virág, učiteľa náboženstva na gymnásiume v Szegszárde. Kňaz tento príkladného bol držania, segszárdski katolíci vážili si ho, žiaci gymnasiálni ctíli a milovali ho, len pán minister nebol s ním spokojný, pretože príkladný ten kňaz dopustil sa toho strašného hriechu, že pri voľbách odporúčal ľudového kandidáta a opovážil sa i hlasovať naňho. Teda bol buričom len preto, že nechcel byť liberálom. Pozbavili ho úradu, lebo liberáli rozširujú svobodu.

Bojí sa židov. Likavský notár Edo Lehocky spolu i matrikár bol sa osvedčil, že on žiada by ľudia sa k nemu s takou úctivosťou dostanovili, jako pred jasnosť kráľovskú, keď prídu na civilný sobáš. On ale zas, taký malý králik, keď má so židmi dočinenia, tak sa chová k nim, jako by oni samé jasnosti kráľovské boli. V Likavke sa totižto stalo, že prijdúc stolíčny účtovník obecnú pokladnicu skúmať, tamejší občania boli mu pripomenuli, že v Likavke traja židia nechcú obecnú prirážku platiť, tak jeden je dlžen 50 zlatých, druhý 28 zl. atď., kdežto kresťanom i pre 20 krajciarov periny berú. Účtovník im nato ale múdre odpoval: Nato máte notára, za toho platíte, nech ich eksekuje, keď ale to neurobí, vtedy do platu mu zarátajte tú nesobieranú prirážku. Hja p. veľkomožný, odpovie na to jeden občan, vtedy by náš notár od hladu umrel, on radšej od hladu zomre, ako by mal prirážku od židov inkassovať; lebo sa ich veľmi bojí!

Liberálny notár a korteš. V Hanušoviach v Spiši 378 defraudácii spáchal notár Justin Lichvar. Dosiaľ vysvetlili, že 1618 zl. 51 kr. obral všelijakými klamstvami ubohý ľud a potom pobral sa do Ameriky, predtým on veľkým kortešom bol na vládnej liberálnej strane. V Bremách ho však chytili a tak dostal sa do rúk levočskému kráľ. fiškálátu. Vyšetovanie už dokončili a dokázaly že v 378 prípadoch oklamal šesť obcí.

Ženy socialistky. Z Hódmező-Vásárhelyu sdelujú, že ženy socialistov držaly shromaždenie, utvorily spolok a sostavily úradníctvo a výbor; členov jesto asi 60—70. Policia, keď svedela o shromaždeniach, zaviedla proti tým ženám vyšetrovanie, že neoznámily shromaždenia vrchnosti. Na deň 1. mája budú sa prechádzať cez mesto a k tej príležitosti šijú si červené čepce, červené blúzy, a kupujú červené šatky. Cnľapi sa tiež pripravujú na 1. mája, ale minister vnútra to zakázal.

Vzkriesenie v Šaštine. Zo Šaština nám píšú: Náš pán Prepoš: nechcel aby prisazní niesli podnebí, a chcel svobodných mládencov. Na čo sa páni v úrade rozhnevali: pán rychtár a pán notár krivonos nakázali hasičom aj muzikantom, aby sa neopovážili pri

slávnosti prítomní byť. Ale muzikanti majú inštrumenty za naskladané peniaze; tak ti chceli ísť. Tak rychtár a notár krivonos dovedli žandárov, a chceli im inštrumenty odobrať; ale oni si to nedali; tak sa mohli rozhodíť a potom vzali podnebí a teda ho niesli; aj sám vachtmajster povedal, že čo robia, však je to hanba.

„Budú znaky na nebi i na zemi.“ Zem sa prepadáva pred kostolom Matiašovým na hrade budínskom. Dali skúmať vec a našli umelé vystavené podzemné chodby a siene, v nich ohromné množstvo kostí, sklenených a hlinených črepov, drobné peniaze a pracky, Kostol Matiašový silne stojí, ale že vraj ministerstvo Bánffyho sa prekotí do tej jamy pred kostolom.

Defraudácia Karola Pulszkyho. V Benátkach v Taliansku už odsúdili Karola Pulszkyho za tie staré škarteky, čo tam bol za 35.000 zlatých kupoval pre krajinskú obrazáreň, lenže tieto peniaze musia platiť či páni ministri? a či obyvatelia Uhorska ako daň? to je teraz tá veľká otázka. Medzitým v Budapešti ešte vždy zafahujú a preťahujú defraudáciu Pulszkyho. Známo je, že lekári neboli jednej mienky ohľadom Pulszkyho rozumu. Súdobná lekárska rada po dlhom rozmyšľaní podala mienku, že Karol Pulszky trpel na alkoholickú pseudo-paralysu. Vyšetrujúci sudca poslal teda všetké pisma kráľ. fiškálátu, aby podal návrh. Avšak kráľ. fiškál z ohľadu na to, že sú rozdielne mienky lekárov, nepodal návrh, ale požiadal budapeštianskú trestnú súdnu stolicu, aby nariadila dopňujúce vyšetrovanie a aby požiadala súdobnu lekársku radu, ktorá dosiaľ len z písem (!) súdila, aby vyslala niekoľko členov a žeby títo osobne preskúmali duševný stav Karola Pulszkyho a na základe toho novú mienku podali. Ale prosím vás, či ten chudáčik tak strašný má rozum, že už vyše roka ho treba preskúmať?

Voják ako spovedný otec. Vo Francúzsku všetci bohoslovci (theologi) povinní sú slúžiť pri vojancine, aj v tom páde, ak by už vysvätenými kňazmi boli. Nedávno udal sa tam v meste Marseille nasledujúci prípad: Z ostrova Madagaskaru dopravili chorých. Práve niesli jedného mladého vojáka do dvora vojenskej nemocnice. Perny jeho boli bledé, kalný zrak prezradzoval blízku smrť. „Položte ma“ hovorí tichým, sotvy slyšateľným hlasom, „blíži sa hodina smrti, zavolajte mi kňaza“. Generál poslal ihneď pre duchovného nemocnice, ktorý ale bol práve na pohrabe. V tom prikróčí jedon z vojakov, klakne k zomierajúcemu a hovorí: „Priateľu, ja som kňaz, môžeš sa mi vyspovedať, ja ti odpustím hriechy.“ Potom sa nakloní k nemu, vypočuje spoveď, zvestuje mu odpustenie hriechov, počom nemocný o krátky čas vypustil dušu. Takýmto spôsobom môžu francúzski kňazovia ako vojáci mnoho dobrého spraviť za spasenie človečenstva.

To sú kresťania. Viedenský židia a ich noviny aj v Judapešti veľmi lamentujú, keď dr. Lueger, vodca kresťanov-antisemitov potvrdený je od cisára-kráľa za mešťanostu mesta Viedne. Tam je to ináč, ako v Judapešti. Vidieť to i z toho, že Gustav Mahler, bývalý kapelník (vodca hudby) pri budapeštianskej opere (divadle), keď chcel zostať kapelníkom pri viedenskej opere, dal sa pokrstiť, lebo mu povedali, že žid nemôže byť kapelníkom vo Viedni.

Rabín z Nových Zámkov nám „vlastnoručne“ píše, že nie pravda, žeby on bol hodil kríž o zem, pošliapal a opluval bol. Pán rabín Richter Zsigmond ale nepíše, čo je pravda na tom, čo všetky noviny oznámily. Že on sa len na redakciu „Kreštana“ obrátil, z toho každý môže vidieť, v jakéj váhe držia všade to, čo „Kreštan“ píše. My z našej strany sme odporúčali p. rabínovi, aby sa ráčil na tie noviny písať, ktoré jeho „dobrodružstvo“ pred nami uverejnily.

Sedliak, krajinský vyslanec.

V Halíci počas marcových volieb zvolili aj jedného sedliaka, akéhosi *Scajera* za vyslanca. Minulý týždeň prišiel tento Scajer do Viedne a pobral sa do „Spolku ľudových hospodárov“, kde ho predseda spolku, vyslanec Vergani veľmi vlúdne privítal. Medzi rečami, trhanou, ale predsa srozumiteľnou nemčinou rozprával, že je on jednoduchý poľský sedliak, škôl žiadnych nemá, ale sa sám vzdelal. Vyslanec Scajer bol aj vojakom a slúžil ako feldvébel pri ulánoch v Rcescove. Pochádza vlastne zo švédskej rodiny. Jeho deď osadil sa za kráľa Jána Kazimíra v Poľsku, vzal si dcéru jedného poľského roľníka za ženu a odtedy žije rodina jeho na „svobodnom pozemku“, obsahujúcom asi štyridsať jutár.

Vyslanec Schlesinger povedal peknú zdravicu na hosťa, v ktorej výraz dal svojej radosti, že kresťansko-socialný ruch našiel aj tak ďaleko privrzcov a že sa pohyb antisemitický v celej ríši šíri. Na to povstal Scajer a rozprával s takou prirodzenosťou a tak rozumne, že ho všetci prítomní obdivovali. „Pred štrnásti rokmi,“ hovoril, „bol som kaprálom vo Viedni. Raz večer, keď som sa prechádzal v okrese Leopoldovom, pobadal som, ako hľba židov jedného kňaza, ktorý sa práve k zomierajúcemu so sviatosťou ponáhlal, prenasledovala, vysmievala, ba neostýchala sa ani skaly hádzať po ňom. Prešla ma trpezlivosť. Predovšetkým pozdravil som sa duchovnému, potom ale zastal som židom cestu a rozohnal som ich. Po štrnásti rokoch som zase tuná vo Viedni a teší ma nevyslovne, že sa odtedy pomery celkom zmenily. Kresťania sú na povrchu a židia tam, kam patria. Aj u nás, v Halíci panuje židovstvo, a že sa nám vzdor tomu podarilo odobrať mu zo pár mandátov, to je zásluha kresťansko-socialných myšlienok a zásluha dr. Luegera vodcu viedenských kresťanov, na ktorého zdravie ja môj pohár prázdnil.“ Reč jednoduchého sedliaka vzbudila živú ozvenu a keď sa vyslanec Scajer preč poberal, vrelo tiskli mu ruky všetci na znak nového priateľstva. Údovia spolku zostali ešte dlho po hromade a dôverne sa radili.

DOPISY.

Z BARDIOVA.

Vážený pán Redaktor!

„Začni horlivo a už si mnoho spravil; kto sa pohnul, ten už aj pokročil, v prácu ale sa vála lenivá a bojazlivá sila.“ Tie mnoho významné slová ovenčeného maďarského básnika Vörösmartyho mi prichádzajú na myseľ, keď sa do týchto pár riadkov chytám. A jak mnoho, až mnoho pravdy zakútil tento hlbokomý básnik do niekoľko tých slov skvele dosvedčuje a potvrdzuje aj vývin nášho bardiovského katolíckeho kruhu. Veď sotva že ešte jak jarný kvietok vystrčil hlavku svoju z neúrodnej zeme zaháľivosti, a hľa, už svojou blahodarnou vôňou naplňuje celé katolícke obecnstvo nášho staro-slávneho mesta.

Ponevác ale v našom oblúbenom „Kreštan“-ovi ešte len prvý raz si miesto píta, a tak pred ct. čitateľmi jeho je neznámy: nuž opovážim sa ja ho predstaviť a krátku jeho historijku rozpovedať.

Jak vôbec po celej našej utrápenej vlasti voľby Bánffyho ohromne zatriasly ešte len na dačo súcich občanov, a prinútily ich rozmýšľať o prostriedkoch vybrdnutia z takejto spustlosti mravov a vôbec dobrobytu, tak sa to stalo aj s nami. Nadovšetko ale, keď sme videli, jak tie z poľskej povymetané skysnuté smeti pájesné na spôsob rozdráždenej žmije po čas voľby sa na nás vypínali a na spôsob cibule nás pohľat chceli; jak našich slabších spoluobčanov, do tábora nám nepriateľského silou-mocou utrhovali: umienili sme si do vedna sa spojiť; a aby sme mali aj miestnosť, kde by sme sa schodiť, a tak v čas potreby dorozumeť a povzbudiť môhli, pod sprievodom našich duchovných pastierov utvorili sme už spomenutý katolícky čítací spolok, ktorý v mesiaci januári, bežiaceho roku od vysokého ministeriumu potvrdený bol. — Od tých čias sa tam usilovno schádzame a s radostným pôžitkom sa vzdelávame, ba jako údy jednej vzornej rodiny celkom úprimne a srdečne sa zabávame. Vo fašiangy sme si ustrojili, výlučne pre nás a pre naše familie tanečnú zábavu, ktorá nad očakávanie dobre vypadla; zabávali sme sa do božej vôle, nemal nás kto ženiť, lebo sme boli sami medzi sebou.

V druhú nedeľu pôstnu nás zase prekvapil s interessantným prečítaním vel. p. Palenčar, horlivý to tajomník spolku, ktorý mravečnou usilovnosťou prehládajúc starodávne dokumenta Archivumu mestického, zostavil historiu dávneho zámku Zborovského spojené s historiou samého mesta Bardiova, čo sme s napnutou pozornosťou príjemne naľadení očúvali, a po ktorom pri vyščieraní (bámulni) oči cesnakárov v iskrennej vôli, jak rojáce sa včely, sme sa rozšíli.

Jak hlboko účinkovalo na duše naše to prvé prečítanie, a jak opestrilo umy naše, vysvitá z toho, že na minulú smrtnú nedeľu jedon remeselník sa prihlásil držať prečítanie, ktoré sa mu aj dobre podarilo. Chcel on s tým svojou povďačnosť označiť na proti svojmu bývalému učiteľovi Bercz-ovi, ktorého dobre vlastnosti ukázal nadovšetko v jednom podarenom príklade zo svojho žiackého života. Ku tomu potom pripojil život sv. Eustacha, ako vzor vytrvanlivosti

v neresťach a poslušnosti tak oproti Bohu jako aj oproti vrchnostiam.

Ponevác ale po prvom prečítaní niektorých žiadostí bola, aby sa také napozatým s nejakým krátkym programom spojilo, pri tejto ostatnej príležitosti aj týchto vôľa sa splnila, na koľko prečítanie predchádzala utešená pieseň (Boldog asszony) spievaná v štyroch hlasoch skrz bardiovské slečinky, po tej prednesla s hlbokým citom Csech Mariška slečna; „Milleniumi ének sz. Máriáról.“

Prečítanie zas nasledovala báseň maďarská „Hunyadi László“ Pet. a na konci, zavznená pieseň „Kápolna“, ktorú tie isté slečné spolu s mužskými spievali.

Rozkoš bolo počúvať — jak umelecký sa tie hlasy preplietali; hneď majestatosť tónu mužského nás jakousi bázňou naplnila, hneď z toho jak hodobavna tuška sa vyplietol milý, mäkký hlas, ktorý srdce človeka do príjemného rozchvenia doniesol.

Toto je život nedávno sa narodiaceho spolku nášieho, ktorý je dostatočný, aby nás veľkou nádejou i na budúcnosť naplnil. Šťastliví sa cítíme už aj preto, že medzi našimi vidiečanami s toho ohľadu sme hodní byť prvými, aby sme im príklad ukázali, jak sa aj oni majú sjednotiť, keď chcú ku svojmu blahu prvý krok spraviť. Len treba začať, potom to ide samo od seba. S hlbokou úctou jeden úd.

Zo ZVOLENA.

Velactená Redakcia!

Ponevác duch môj kresťanský nedovoľuje, aby mlčaním premeškal to, čo dňa 25-ho apríla v svobodno-kráľovskom meste „Zvolen“ sa konalo, preto uctive prosím velactenú Redakciu, by týmto mojím pár riadkom v novinách „Kresťan“ tiež miesta udeliť ráčila.

Dňa 25. apr. v deň sv. Marka, katolícki veriáci svob. kr. mesta „Zvolen“ vydržovali slávnosť posvätenia sochy lourdskej Panny Marie; zástavy spolku sv. Ružena, jako aj iných náradí cirkevných, ktoré veriáci tohože mesta k pobožnosti májovej, každoročne sa vydržievajúcej, sebä zaopatřili. Slávnosť táto započala sa sv. rečou, ktorú miestny kaplán, velebný pán Josef Kekát držal veriacím, význam zástavy a k čomu ona kresťana povzbudzovať má, vysvetľiac tak dojímavé, že mnohým z nás slzy roňili sa z očí. Po svätej reči tejto miestny pán farár a cirkevný škôldozorca dôstojný p. Josef Tmák, pokračoval sv. úkon cirkevný, docela súc preniknutý, vídiac duchovnú tú radosť svojich farníkov, ktorú sv. úkon tento vzbudil v srdciach jejích. Tu ešte na krátko poznamenat musím, že všetko to spôsobila obetivavosť katolíkov zvolenských, u ktorých duch kresťanský sa už tiež započína prebúdzat, ponevác posavád v tuhom spánku odpočívajú. Behom minulého a tohoto roku sa hodná summa peňažitá zosbierala k cieľu cirkevnému, nakoľko zaopatřené sú veci do chrámu v cene 800 zlatých, okrem toho na maľovku kostola, ktorá v budúcom roku prevedená bude, vyššie 1000 zlatých. Na vedomie dávam že v miestnosti našej 4-ho júna b. roku bude vydržovaná birmovka; tiež s radosťou tu poznamenávam, že v meste „Zvolen“ pracuje sa na založení katolíckeho kruhu, a už behom mesiaca mája bude vydržované usriadajúce valné shromaždenie.

Zavieram riadky moje s tým blahoželáním, by našim duchovným Otcom udelil dobrotivý Boh stá-

leho zdravia, by mohli ešte i na ďalej veriaciach svojich povzbudzovať k opravdivému životu kresťanskému.

Zvolenčan.

Z TRENČIANSKA, 26. apríla.

Vážna Redakcia!

Veľmi zaostali sme so sejbou pre ustavičné dážde. Bojíme sa, že zase biednemu roku hladíme v ústrety. Veď akože budeme môcť tie vždy väčšie a väčšie dane splácať, ak nám Otec nebeský nedá hojného požehnanie? Revidovať, premeniť mal by sa zákon ohľadom daní, lebo je to predsa len čudno, keď od pár krajciari rovnej (priamnej) dane platíť má chudobný človek výrobkovú daň vyše 2 zl. Ubohý ľud nemôže už viac platíť, ale preto naši trenčianski ablegáti proti návrhu ľudového vyslanca Rakovszkého hlasovali a nechceli znížiť pozemkovú daň. Miesto ulavenia váľajú nám nové farchy, podnotárov a pisárov. Keď páni notári mali kedy kortešovať a po dedinách, po krčmách behat počas voľb, na čo sú im teraz zase noví pisári a podnotári, keď kortešačky a nahaňacky už prestaly?

Páni liberáli veľmi pýšia sa teraz, že akýsi spolk „Felebarát“ peniaze poslal na zbožie pre chudobu. Nuž čože sa majú pýšiť, keď to nejde z ich vrecka? Jurko Kubínyi vtedy by mohol pyšným byť, keby nám bol pomoc vyprosil od našich bohatých pánov židov, alebo od tých pánov liberálov, ktorí mimo úradného platu fahajú i 8000 zl. pensiu. Alebo i od tej chýrnej sklárne, ktorú mu na oči vyhodili na sneme, mohol dačo pýtať. Náš pán biskup nitriansky každý rok štedro podporuje chudobu, ale preto nepýši sa s dobročinnosťou svojou, ako liberáli hneď vytrubujú do sveta, keď za hrst jačmeňa udelia niekomu.

Nech na sneme ohlási sa Jurko Kubínyi, aby užerní krčmári dľa zákona od 2 zl. viac neborgovali korhelom a aby nedávali piť tomu, kto je už podpíty, lebo to zákon zakazuje. Len treba na tento zákon krčmarov upomínať a priestupníkov tohoto zákona treba trestať tým, že im licenciu výmeru odoberú. Nuž ale keď sa licencia len pri kortešačkách odobiera, aj to len kresťanom-krčmarom.

Škoda, že už toho roku nenie výstavy a Balaton-čárda je už zavretá. Zase dobre by bolo chudobu dopratať na výstavu a potraktovať ju riedkym guľášom a lacným pivom. Tých voličov mohli by ukazovať celému vzdelanému svetu, ktorí voličia v Púchove pri voľbe zakúsili tú našu chýrnu svobodu. Ba ozaj, či dostanú jačmeňa i tí voličia, ktorí v Púchove a inde odmrštení boli, lebo že nemali hlasu. Nech teraz títo poodhadzovaní voličia dobre kričia pri rozdávaní jačmeňa, aby Jurkovi Kubínyimu dokázali, že predsa majú dobrý hlas, jako zvon, alebo aspoň jako dobrý pohár z tej chýrnej sklárne Jurkovej. Sklenár.

Vyobrazenie.

Život je zo dňa na deň ťažkejší, preto už aj ženy musia sa dať na výrobok. Ako na našom obraze vidíme, ženy a dievčence učia sa malovať, a najde sa medzi nimi, ktoré sa vyznačia a obrazy veľmi draho predávať môžu. Tak do veľkonočnej výstavy v Paríži ženy maliarky 278 obrazov poslaly, z ktorých desať francúzsky štát nakúpil. Druhé ženy maliarky vo fabrikách a dielnach pri malovaní porcelánov a iných vecí dostanú pekný výrobok. Veď to všetko veľmi pekné, lenže žena predsa do domu patrí, lebo by to veľké nebezpečenstvo bolo, keby mužovia pre také ženy nedostali prácu a by prinútení boli variť, umývať, dieťaťa pestovať!

ODKAZY REDAKCIE.

Ján *Bunda*, mlynár v Bošaci: Dostali a odložili sme, čím príde nášho poriadok. — Ján *Slančík*, Verbo: Toľko takých dopisov dostávame, že všetké neni možno uverejniť. — M. *Benko*, Kubach: Ďakujeme, ale aj tento „článok“ je veľmi dlhý. — *Št. B. v Čaci*: Keď to uverejníme, musíme my zaplatiť financa. — A. *Černianszky* v Tur. Sv. Martine: Na tri rázi to stojí 2 zl. 50. — J. *Mičura*, Púchovo: Dosť toho Pán Boh trestal. — J. *Gašparik*, Veľké-Šurany: Prečo nepíšete na celom hárku? Z takých drobných papierkov nemôžno rozumieť, či fajku, a či koho má vytrásť? — M. *Dulík* v Prešporku: Radostná, ale veľmi dlhá tá polovačka. — J. *Bárdy* v Nitre: Pôvodné články s radosťou uverejníme. — J. *Lindner*, Ohaj: Váš dopis by sme uverejnili, keby sme ho mohli prečítať. — *Janko Ludák*, Trenč.-Teplice: Váš článok neskoro sme dostali. — *Kráľova pri Modre*: Oznamte to vrchnosti.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je unej vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej, direktii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osob, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyseľne.

Knížná polica.

„*Večery Panny Marie*“ (*Mária-Esték*) sa volá tá milá knižka, ktorú Štefan Vathy písal a vydal v uhorskej reči, a ktorá obsahuje 52 krásnych legendy o Matky Božej. Štefana Vathy aj naši čitatelia poznajú ako jedného z tých katolíckych novinkárov, ktorých vláda

liberálna prenasleduje. Štefan Vathy tiež bol odsúdený a to na 6 mesiacov štátneho väzenia a na 500 zlatých. „*Večery Panny Marie*“, táto krásna kniha môže byť potecha každého veriacého kresťana, ktorý zná po uhorský, preto tie milé „*Večery Panny Marie*“ vrele odporúčame aj našim čitateľom. Cena tej ľubežnej knižky je 1 zlatý 50 krajciarov. A naše vydavateľstvo (*Budapest, VIII. Práter utca 44.*) *franko* ju pošle každému predplatiteľovi.

„*Bolestná križová cesta*“ Spasiteľa nášho čili rozjímanie o bolestnom umučení Pána Ježiša. Táto knižočka, ktorú na novo vidal F. Pelikán Krizsó kňaz z údu Svätého Františka, obsahuje modlitby a spevy pri 14. štaciach, s ktorými sa spojené odpustky. Cena 10 krajciarov, odporúčame tú knižočku cteným Priateľom našim zvláštne ct. duchovenstvu, aby ju pre veriacich vo väčšom počte objednalo. K dostaniu je u horespomenutého pána T. Pelikána Krizsó, kňaza z údu Sv. Františka v Prešporku.

HOSPODÁRSTVO.

Nádeje hospodárov.

Zeleň kryje už polia. Sila dobre obrobenej pôdy stopky dá o nedlho siatinám, vyženie, dozreje klas, zrno príde do sypárne a čaká na kupcov. Či ozaj príde aký, a keď áno, akú cenu ponúkne zaň? To je veľká otázka, od ktorej takmer všetko závisí.

Vlaní si prvý raz po mnohých rokoch vydýchnu slovenský gazda, lebo mu dosť obstočné ceny ponúkali. Prijal bez všetkého, uvedené príčiny, prečo je obilie toho roku drahšie; veď jemu natom nezáležalo, či preto mu platia lepšie, že úroda vo Východnej Indii bola slabá, a či preto, že sa v druhých štátoch menej urodilo, nech mu len dobre zaplatia a nech taká cena ostane aj na ďalej.

Udržia-li sa tieto ceny, lebo nie, to sa ešte nevie, toľko ale stojí, že na burze už teraz padajú; tam už určujú ceny tohoročnej úrody, ktorá posiaľ ani len nevyhnala všade.

Chudák Slovák! Židovská špekulácia už rozhoduje nad osudom tvojej usilovnosti, tvojej práce, keď ani sám nevieš ešte, či jú Bôh po-

žehná. Keď je hojná úroda, padnú ceny, keď je slabá, aj tak je zle s tebou, lebo, bárs sú vyššie ceny, nevynahradí sa ti to. Prečo to?

Ani nepriatelia tvoji nemôžu popierať, že si sa v poslednom čase mnohému podučil. Lepšie obrábaš zem, vyššie si ceníš po otcov zdedený majetok a predsa tvoj stav vždy je len ten istý. Tí, ktorých chtiac-nechtiac za vodcov si si volil, nemôžu alebo nechcú ti pomôcť. Keby jim na tebe záležalo, čo myslíš, dopustili by, že ti úrodu, čo sotva zo zeme vykúka, už teraz predávajú?

Hovoria, že tieto predbežné, na jaseň uzavreté kúpy neznižia ceny obilia. Horkýže nie! Prídu na jar k našinskému hospodárovi židia-kupci a spravia s ním smluvu, že mu po novom odkúpia 50—100, alebo viacej meric obilia, za takú cenu, aká bude. Teraz si dajú záležať na tom, aby cena bola čím menšia, budú roztrušovať chýry, že sa v cudzích krajinách mnoho obilia urodilo a že na miesto chleba, múčnych jedál iné potravné články prišli do úžitku atď. Hospodár tomu verí a predá sľúbené množstvo obilia za tú cenu, akú mu ponúknu. Už aj títo prví kupci aspoň o dve-tri zlatky predajú drahšie mericu veľkupcom s obilím a teprv tí aký majú choseň. A všetko to, čo zarobil na merici prvý kupec, ztratil na merici náš hospodár. Starý figeľ kupcov-židov a tak sa zdá, že sa ten rok opakovať bude.

Preto, buďte na pozore hospodári! Nedajte sa zavádzať.

Falšovanie vína.

Peštianska polícia pobadala, že tunajší vínokupec Henrich Wechsler o mnoho viacej vína predá, ako kúpi. Prehľadala tedy obchod a prišla na to, že v jeho pivniciach veľmi často bývajú oberačky. Našla totiž viacej takých látiek a prístrojov, ktoré sa pri falšovaní vína upotrebujú, v zemi našla mnoho glycerinu, uhličitej kyseliny a barvy. Z vín vzala kapi-táňovi na ukážku, prístroje všetky tiež pobrala sebou. Krajinský učbár preskúma víno a potom súdna stolica prevezme túto záležitosť.

Pri páde Henricha Wechslera prichádza nám na um, ako ťažko vynášali zákon o falšovaní vína. Dlhé a dlhé roky to trvalo, kým zákon ten vyniesli. Darmo hlásala verejná mienka, že taký zákon vyžaduje bezpečnosť života a zdravie, vláda sa zdráhala, len až, keď útoky protivných strán nemaly konca-kraja, vyniesli zákon o falšovaní vína.

No, a čo sa stalo so zákonom? Zostal mŕtvou literou, nik sa oň nestaral. V smysle zákona padelanie vína malo by sa úradne stí-

hať, ale kde by si dal kr. fiškalát záležať na tom, aby tých, čo vína falšujú, stihal. A to už len nik nemôže popierať, že je padelateľov vína až pri mnoho. Predsa, sotva počuť, že by sa vrchnosť kedy do týchto veci zastarala, aj tie zriedkavé pády sa len vtedy stávajú, keď zo závidia jedon-druhého oznámia.

Hej, veru ináč zaobchodí vláda pri cirkevno-politických zákonoch. Tie zákony nežiadali si milióny, chcelo ich len zo pár tisíc neznaobohov, preto ale ich vláda previedla, a s divou vášňou vedie dozor nad tým, aby ich každý rešpektoval. Zle je s tým kňazom, čo len slovo pozdvihne oproti civilnému manželstvu; štátny zástupca na fľaku ho obžaluje a slávna porota odsúdi.

Tedy víno svobodno falšovať; toho kto to robí len náhodou, následkom udavačstva jeho nepriateľov, vezmú pod vyšetrovanie a posúdia najviac na pár sto zlatých; ale cirkevno-politické zákony, ktoré urážajú kresťanský cit, prevádzajú s nevidanou prisnosťou a pádno trescú žalárom a peňažnými pokutami tých, čo sa proti nim previnili.

Čo za cieľ má u nás zákon? Aby ho šetrili, ako zákon nesrovnalosti z r. 1875, ktorý len na papieri zostal; keď ale niektorí vyslanci odvolávajú sa na tento zákon, oznámili kra-jinskému snemu liberálnych bankárov-vyslancov, vládna strana hneď kričala na revisiu tohoto zákona, ako aj tým cieľom vyvolila 21 členový výbor.

Heinrich Wechsler, v Pešti, Samko Schulc v obci Likavke, bárs ako-tak ešte pokutovali, keď už ľudu za tú otravu stokrát toľko odberali, ale v našej vlasti jesto ešte tisíc a tisíc takých figliarov, ktorí taký istý nebezpečný nápoj svobodno predávajú. Či zákon nemá platnosti oproti týmto? Ale či ho liberáli tiež budú revidovať, ako zákon nesrovnalosti, k osuhu bankárov-vyslancov?

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 7.40—8.00 zl. Raž 6.18—6.20 zl. Jačmeň na krm 4.40—4.45 zl. do pálenie 5.40—6.00 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 6.00—6.20 Kukurica: 3.50—3.60 Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Koprné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.00—7.20. tmavá 8.00—8.40 okruhlá: 7.00—7.30., tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelnové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama. Na pe-stielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.

6. Siatie: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Janádník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovenzeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovenzeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilograma 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00,56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.
10. Kraviny vrázkované 165—175.
11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.
12. Tefaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Brnenské

SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vléné tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 ter.

Vyzvanie k ct. čitateľom!

Toľko a toľko anonci (inzerátov) uverejnili už na predávanie kôs, že čitateľstvo už celkom stratilo dôveru; aby ale pominul tento podvod, ktorý sa s týma kosami čini, ktoré s tým ohromným humbugom rozširovali, nižepodpísaný som sa vnutený citil kontrakt urobiť s najchýrejšími a prvšími anglickými dielnami kôs, a som v tom spôsobe, že nie akiekoľvek cudzieho mena a chyru kosi, ale od prirodnej skutočnosti a dielanosti najchýrejšie anglické srieborné ocelové kosi môžem dať po kusu za

1 kus	85	90	95	100 cm. dlhý
cena	1.30	1.35	1.40	1.45

K týmto kosám 1 kus pritečného kameňa za darmo pošlem.

Pri jednotlivých nakázkach frankovania platia odberateli, pri nakázke päť kôs ja platím počtu.

To, čo to druhí predávateľa kôs sľubia, znamenite, že sbierateľom darmo dá kosu, ja nemôžem urobiť. Ale keď by som zakusil, že z volakej obce nákažka príde na 10 kôs naraz, v tom páde odberateľovi jednu kosu darmo priložim. Pri väčšej nákazke dovoľaje sa väčšia priazeň ceny. Kosa je len vtedy pravá a neporušená, keď meno moje nosi. Ja dobretožim za pravosť pri rozposlaní kôs. Zamením vecy, ktoré by sa nepáčily, ale to sa nevzdáva ani medzi tisíc kosami.

Uctive Ján Šárdy, Nágoes (Somogyská stol.)

Oznamy pre naše noviny vynúčne len vydavateľstvo „Kreštana“ prijíma.

RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnicko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltára, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

RÁČTE UPOZOROVAŤ.

➡ Predavateľa kôš v našej vlasti mnoho klamstva porobia. A pretože ja s mojou kosou „Svätého Antona“ sem im kyfnul na prsti, lebo dobrý chýr tejto kôsy v celej krajine sa rozšíril, teraz túto kosu falšujú a chcú ľud na to priviesť, aby im veril, že taká stará portieka je ozaistná kôsa „Svätého Antona;“ oproti tomu ja oznamujem, že ja nedržim v Uhorsku ani agenta ani cestovníka (rajzendera) a že ozaistná kôsa Svätého Antona len u mňa sa môže kúpiť. **➡**

S uctou
Jozef Sohr.

Jediná kôsa, ktorá dosiaľ všetké vlastnosti uplnila, je

➡ kôsa svätého Antona, ➡

ktorá zaslúži to meno **kôsa Padu**, ako ju na mnoho miest volajú. *Táto kôsa je preto vsade uznaná, že ona je pevná, ani nie veľmi tvrdá, ani veľmi mäkká, a pritom zázračne ľahká.*

Zvláštne ale preto úplne žiadosť hospodárov, lebo táto kôsa »Svätého Antona« má mocné hrdlo, tenkú čeplu a je sriadená pre obyčajného kosca; aby ju nemuseli dať kováčovi na hrdle fahať, skrze čo zadok kôsy obyčajne zmäkne.

Mnoho gazdovia sami skazia kosu, lebo ju chýbne kujú; čo sa pri kôse »Svätého Antona« nestane, ona je už vykovaná, a dobre vyprobovaná príde do rúk hospodárov.

S kosou „Svätého Antona“ po jednom kovaním cez viac dní môže sa pracovať a s jedným ostrením 120—150 krokov môže sa kosiť a či by v najtvrdšej a najhustejšej trave.

Za každú kosu dobrostojím, a ktorá by sa nešíkla, takú zamním.

Cena kôš »Svätého Antona:

Dlhá	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	1 zl.	1.05 zl.	1.10 zl.	1.15 zl.	1.20 zl.	1.25 zl.	1.30 zl.

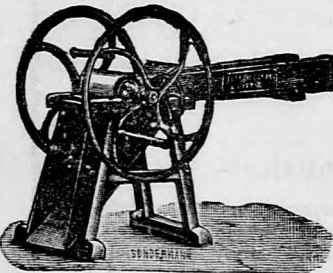
Kto objedná 5 kusov, tie mu kosová dielňa pošle franko na pošte; kto pojedná 10 kusov, jednu zdarma dostane.

JOZEF SOHR v Somogy-Szill.

Cenník illustrovaný pošlem zdarma.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámanie stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

➡ **Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.** ➡

TLAČIAREŇ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na **úradné výtisky,**

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.
V BUDAPEŠTI,

II. OKRES, LÁNCZHID-ULICA Č. 5.

Predáva fúkace, faháce a bijáce hudbné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných čiastkach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posiela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.